

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 29. helmikuuta 2024
(OR. en)

7005/24

SOC 143
EMPL 79
JEUN 45
EDUC 66
SAN 122
ECOFIN 261

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevat unionin tulevat poliittiset prioriteetit – työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto – Hyväksyminen

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakohdassa mainittu lausunto, joka on tarkoitus hyväksyä TSTK-neuvoston istunnossa 11. maaliskuuta 2024.

Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevista unionin tulevista poliittisista prioriteeteista

Johdanto

- 1. EU:n neuvoston vuoden 2023 loppupuoliskon ja vuoden 2024 alkupuoliskon puheenjohtajavaltioiden Espanjan ja Belgian ministerit pyysivät 14. joulukuuta 2023 työllisyyskomiteaa ja sosiaalisen suojelun komiteaa laatimaan yhteisen lausunnon unionin tulevista poliittisista prioriteeteista Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin kattamilla aloilla.** Unionin työllisyys- ja sosiaalipolitiikan tulevaisuutta tarkastellaan La Hullessa 15.–16. huhtikuuta 2024 pidettävässä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria käsittelevässä korkean tason konferenssissa, ja pilaria koskevaa toimintasuunnitelmaa on tarkoitus tarkastella uudelleen vuonna 2025. Tämä tähän liittyvä lausunto on laadittu neuvostolle komiteoiden toimivallan mukaisesti, kuten SEUT 150 ja 160 artiklassa määrätään¹.
- 2. Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission vuonna 2017 antaman julistuksen jälkeen Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari on toiminut ohjenuorana yhteisten työllisyys-, osaamis- ja sosiaalisten haasteiden ratkaisemisessa ja työ- ja elinolojen lähentymisen edistämisessä unionissa.** Kuten EU:n johtajat vahvistivat vuonna 2021 annetussa Porton julistuksessa, pilarin täytäntöönpano unionin ja jäsenvaltioiden tasolla on yhteinen poliittinen sitoumus ja vastuu, ottaen asianmukaisesti huomioon kunkin toimivallan sekä toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet². Pilarin 20 periaatetta on tarkoitus panna täytäntöön ottaen asianmukaisesti huomioon erilaiset sosioekonomiset olosuhteet, kansallisten järjestelmien moninaisuuden sekä työmarkkinaosapuolten roolin ja riippumattomuuden.

¹ Rajoittamatta SEUT 240 artiklan soveltamista.

² [Porton julistus](#) annettiin Porton sosiaalialan huippukokouksen ja siihen liittyvän EU:n johtajien kokouksen jälkeen 7.–8. toukokuuta 2021.

3. **Komission vuonna 2021 esittämässä toimintasuunnitelmassa esitetään useita EU:n toimia, jotka komissio sitoutui toteuttamaan tukeakseen jäsenvaltioita pilarin täytäntöönpanossa, sekä vahvistetaan vuodeksi 2030 asetetut EU:n yleistavoitteet, joihin Eurooppa-neuvosto suhtautui myönteisesti:** i) 20–64-vuotiaasta väestöstä vähintään 78 prosenttia on työelämässä, ii) vähintään 60 prosenttia aikuisista osallistuu vuosittain koulutukseen sekä iii) asetetaan tavoitteeksi vähentää köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien määrää vähintään 15 miljoonalla henkilöllä, joista vähintään viisi miljoonaa on lapsia³. Lisäksi komissio ehdotti, että sosiaali-indikaattoreiden tulostaulu tarkistetaan, jotta se vastaisi paremmin pilarin periaatteita. Tulostaulu on vuodesta 2014 lähtien ollut tärkein määrällinen väline työllisyyden, osaamisen ja sosiaalisen kehityksen seurannassa, ja neuvosto hyväksyi sen uuden rakenteen kesäkuussa 2021⁴. EU:n tavoitteiden edistämiseksi kaikki jäsenvaltiot asettivat komission tuella vuoden 2022 aikana myös vastaavat kansalliset tavoitteet vuodelle 2030⁵.

³ Komissio julkaisi 4. maaliskuuta 2021 [Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevan toimintasuunnitelman](#). Eurooppa-neuvosto suhtautui [24.–25. kesäkuuta 2021 antamissaan päätelmissä](#) myönteisesti toimintasuunnitelmaan sisältyviin EU:n yleistavoitteisiin. Toimintasuunnitelmassa asetettiin myös täydentäviä EU:n tason tavoitteita, jotka koskevat sukupuolten työllisyyserojen kaventamista, virallisen varhaiskasvatuksen tarjonnan lisäämistä, NEET-nuorten osuuden pienentämistä, vähintään perustason digitaidot hallitsevien aikuisten osuuden kasvattamista sekä koulunkäynnin varhaisen keskeyttämisen vähentämistä.

⁴ Ks. neuvoston 14. kesäkuuta 2021 hyväksymä [työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto komission ehdotuksesta tarkistetuksi sosiaali-indikaattoreiden tulostauluksi](#).

⁵ Ks. [työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto vuoteen 2030 ulottuvien kansallisten tavoitteiden määrittämisestä](#), esitetty neuvostolle 16. kesäkuuta 2022.

Yleiset huomautukset

4. **Pilari on vuodesta 2017 lähtien ollut EU:n poliittinen kehys, jossa annetaan jäsenvaltioille yhteiset suuntaviivat siitä, miten poliittisia toimia ja lainsäädäntöä voidaan muotoilla kansallisella tasolla. Sillä tehdään sosiaaliset oikeudet todellisiksi ja varmistetaan tasapuoliset toimintaedellytykset kaikkialla unionissa.** Pilarin julistamisen jälkeen on sovittu useista EU:n aloitteista, jotka vastaavat sen kokonaisvaltaista luonnetta: neuvoston suosituksia ja muita ei-sitovia välineitä, jotka ovat tarkoituksenmukaisia ja tehokkaita välineitä jäsenvaltioiden opastamiseksi kullakin politiikan alalla, sekä EU:n direktiivejä ja asetuksia, joilla on suurempi vaikutus kansalliseen lainsäädäntöön. Pilarin seuranta on sisällytetty eurooppalaiseen ohjausjaksoon erityisesti mukauttamalla työllisyyden suuntaviivat sen periaatteiden mukaisiksi vuonna 2018. Siitä lähtien on voitu seurata pilarin täytäntöönpanoa yhteisen työllisyysraportin ja edellä mainitun sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun avulla sekä edistää työllisyyttä, osaamista ja sosiaalisia haasteita koskevien maakohtaisten suositusten laatimista SEUT 148 artiklan mukaisesti.

5. **Viime vuosina pilarin täytäntöönpanoa ovat haitanneet ennennäkemättömät kriisit, kuten covid-19-pandemia, Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan seuraukset ja korkea inflaatio.** Siitä huolimatta keväällä 2023 EU:n työllisyysaste oli ennätyksellisen korkea, 75,4 prosenttia (naisilla 70,2 % ja miehillä 80,5 %), työttömyys putosi 6 prosenttiin (naisilla 6,3 %:iin ja miehillä 5,7 %:iin) ja köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevien osuus on pysynyt jokseenkin vakaana vuosina 2019–2022 (21,6 % vuonna 2022). Tässä yhteydessä unionin tasolla sovitulla hätätilavälineillä, kuten *elpymis- ja palautumistukivälineellä*⁶ ja *eurooppalaisella hätätilasta aiheutuvien työttömyysriskien lieventämisen tilapäisellä tukivälineellä (SURE)*⁷, tuettiin jäsenvaltioita pilarin periaatteiden täytäntöönpanossa toteuttamalla konkreettisia työmarkkina- ja sosiaalipoliittisia toimenpiteitä, jotta covid-19-pandemian aiheuttamasta vuoden 2020 talouden laskusuhdanteesta toivuttaisiin nopeasti yhteistoiminnassa työmarkkinaosapuolten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

⁶ Joulukuuhun 2026 saakka sovellettavasta elpymis- ja palautumistukivälineestä annetaan tukea kaikille jäsenvaltioille. [Elpymis- ja palautumistukivälineen tulostaulun](#) mukaan jäsenvaltiot ovat osoittaneet keskimäärin 28 prosenttia elpymis- ja palautumistukivälineen varoistaan sosiaalisten tavoitteiden tukemiseen.

⁷ SURE-tukivälineestä annettiin joulukuuhun 2022 saakka tukea kaiken kaikkiaan 19 jäsenvaltiolle. Niitä kannustettiin erityisesti ottamaan kansallisella tasolla käyttöön laaja-alaisia ja kunnianhimoisia työajan lyhentämisjärjestelyjä tai vastaavia toimenpiteitä. Kesäkuussa 2023 julkaistun [lopullisen SURE-välineen täytäntöönpanokertomuksen](#) mukaan SURE-väline kattoi linjassa covid-19-pandemian kehityksen mukaisesti noin 31,5 miljoonaa ihmistä vuonna 2020, 9 miljoonaa ihmistä vuonna 2021 ja 350 000 ihmistä vuonna 2022.

6. **Tulevaisuudessa pilarin täytäntöönpanon edistymisen olisi pysyttävä unionin sekä nykyisten ja tulevien jäsenvaltioiden keskeisenä prioriteettina, sillä sen periaatteet ovat edelleen kulmakiviä, joiden avulla voidaan hahmottaa taloudellisia ja yhteiskunnallisia megatrendejä, muokata asiaan liittyviä politiikkoja, edistää ylöspäin tapahtuvaa sosiaalista lähentymistä unionissa, erityisesti EU:n laajenemista silmällä pitäen, ja tukea edistymistä kohti vuoden 2030 EU:n ja kansallisia tavoitteita.** Ottaen huomioon digitaalisen siirtymän monimutkaisuus pilarissa vahvistettujen periaatteiden täytäntöönpanolla edistetään paitsi työntekijöiden oikeuksia kehittyvässä digitaalisessa ympäristössä, myös yhtäläisiä mahdollisuuksia uudelleen- ja täydennyskoulutukseen, oikeudenmukaisia työoloja sekä riittävää sosiaalista suojelua ja sosiaalista osallisuutta. Vihreän siirtymän yhteydessä pilarista olisi tultava suunnannäyttävä oikeudenmukaisen siirtymän edistämisessä, minkä avulla olisi varmistettava, ettei ketään jätetä jälkeen ympäristökestävyyden tavoittelussa. Väestörakenteen muuttuessa pilari tarjoaa kattavan kehyksen politiikkojen mukauttamiselle aktiivisena ja terveenä ikääntymisen edistämiseksi ja muuttuvan työvoiman ja ikääntyvän väestön erilaisiin tarpeisiin vastaamiseksi. Samalla sillä varmistetaan sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja solidaarisuus. Tasa-arvon unionin luomiseksi pilarilla edistetään sukupuolten tasa-arvoa, yhtäläisiä mahdollisuuksia ja sosiaalista osallisuutta edistäviä toimia. Tässä yhteydessä vuoden 2017 jälkeen hyväksytyjen EU:n aloitteiden suuri määrä edellyttää yhä toimien saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä ja asianmukaista täytäntöönpanoa sekä niiden jatkuvan tuloksellisuuden tehokasta seurantaa, kun otetaan huomioon nopeasti muuttuvat taloudet ja yhteiskunnat, samalla kun keskitytään tarvittaessa hallinnollisen rasituksen vähentämiseen.

Yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille

7. Pilarin ensimmäinen luku on auttanut muokkaamaan tehokkaasti kansallisia työllisyys- ja osaamispolitiikkoja ja edistämään yhtäläisiä mahdollisuuksia EU:n työmarkkinoilla ja laajemmin unionissa:

- *Nuorisotakuu* on ollut erityisen myönteinen esimerkki EU:n aloitteesta, jolla voidaan edistää konkreettisia toimia kansallisella tasolla muun muassa julkisten työvoimapalvelujen osalta nuorten työmarkkinanäkymien parantamiseksi. Se on osaltaan vähentänyt nuorisotyöttömyyttä (vuoden 2013 25,2 prosentista 14,5 prosenttiin vuonna 2022) ja työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten osuutta unionissa (vuoden 2013 16,4 prosentista 11,7 prosenttiin vuonna 2022). Nuorisotakuu hyväksyttiin alun perin vuonna 2013 ja sen vahvistettu versio vuonna 2020.⁸
- Työllisyysohjelmat ovat hyötäneet myös *pitkäaikaistyöttömien integroitumisesta vuonna 2016 annetun suosituksen* jatkuvasta täytäntöönpanosta. Suosituksessa annetaan ohjeita työmarkkinoilta syrjäytyneimpien henkilöiden tavoittamisen parantamisesta ja työvoimapalvelujen laajentamisesta, mikä on osaltaan vähentänyt pitkäaikaistyöttömyyttä unionissa (vuoden 2016 4,3 prosentista 2,4 prosenttiin vuonna 2022).⁹

⁸ [Neuvoston suositus, annettu 30 päivänä lokakuuta 2020](#), ”*Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu*” ja *nuorisotakuun perustamisesta 22 päivänä huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen* korvaaminen. Ensimmäisen suosituksen jälkeen työllisyyskomitea ja sen alaryhmät ovat arvioineet *nuorisotakuun* täytäntöönpanoa säännöllisesti. Tuorein arviointi tehtiin 20.–21. marraskuuta 2023, ja neuvosto aikoo hyväksyä [keskeiset viestit](#) 11. maaliskuuta 2024.

⁹ [Neuvoston suositus, annettu 15 päivänä helmikuuta 2016](#), *pitkäaikaistyöttömien integroitumisesta työmarkkinoille*. Työllisyyskomitea ja sen alaryhmät ovat seuranneet sen täytäntöönpanoa säännöllisesti. Tuorein tarkastelu tehtiin 14. marraskuuta 2022. Neuvosto hyväksyi tuloksena saadut [keskeiset viestit](#) 8. joulukuuta 2022.

- *Euroopan osaamishjelman 2020–2025* lukuisilla toimilla edistetään elinikäisen oppimisen kulttuuria ja täydennys- ja uudelleen koulutuspolitiikkojen suunnittelua jäsenvaltioissa. Joissakin tapauksissa vuonna 2022 annettujen suositusten jälkeen käyttöön otetut tai pilotoitettavat *henkilökohtaiset oppimistilit*¹⁰ ja *pienien osaamiskokonaisuuksien*¹¹ tunnustaminen edistävät taitojen ja osaamisen hankkimista kansallisella tasolla. *Osaamishjelman* myötä toukokuun 2023 ja toukokuun 2024 välinen ajanjakso nimettiin *Euroopan osaamisen teemavuodeksi*, jonka puitteissa järjestetään useita unionin, kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimia, joilla edistetään *osaamishjelman* tavoitteiden saavuttamista ja uudelleen- ja täydennyskoulutusta koskevaa ajattelutapaa edelleen¹².
- Vuonna 2022 annettu *suositus oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen* on viime aikoina vauhdittanut jäsenvaltioiden hajanaisten kansallisen tason toimien koordinoitua vihreän siirtymän työllisyys- ja sosiaalinenäkökohtien huomioon ottamiseksi, muun muassa muokkaamalla aktiivista työmarkkinapolitiikkaa ja julkisia työvoimapalveluja¹³.

¹⁰ [Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022](#), *henkilökohtaisista oppimistileistä*. Työllisyyskomitea ja sen alaryhmät tarkastelevat sen täytäntöönpanoa ensimmäisen kerran vuonna 2024.

¹¹ [Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022](#), *eurooppalaisesta lähestymistavasta pieniin osaamiskokonaisuuksiin elinikäisen oppimisen ja työllistävyyden tukemiseksi*.

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston [päätös \(EU\) 2023/936](#), annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, *Euroopan osaamisen teemavuodesta*. Komissio esittää 31. toukokuuta 2025 mennessä arviointikertomuksen, joka sisältää ideoita yhteisiksi osaamisalan lisätoimiksi, joilla varmistetaan Euroopan osaamisen teemavuoden pitkäkestoinen vaikutus.

¹³ [Neuvoston suositus, annettu 16 päivänä kesäkuuta 2022](#), *oikeudenmukaisesta siirtymisestä ilmastoneutraaliuteen*. Työllisyyskomitea ja sen alaryhmät seurasivat sen täytäntöönpanoa ensimmäisen kerran 26.–27. lokakuuta ja sosiaalisen suojelun komitea 24. lokakuuta 2023. Neuvosto hyväksyi tuloksena saadut [keskeiset viestit](#) 27. marraskuuta 2023.

- Sukupuolten tasa-arvon ja yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteita edistävän EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon odotetaan hyödyttävän sekä työmarkkinoita että koko yhteiskuntaa unionissa. Vaikka *palkkauksen läpinäkyvyyttä koskeva direktiivi* hyväksyttiin vasta äskettäin, vuonna 2023, sillä on jo merkittävä rooli kansallisten toimien edistämisessä palkkasyrjinnän torjumiseksi ja sukupuolten palkkaerojen kaventamiseksi¹⁴.

8. **Huolimatta unionin työmarkkinoiden voimakkaista tuloksista ja osaamisen edistämisen vauhdittamisesta, suuri työvoimapula, jatkuva eriarvoisuus sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän epävarmat vaikutukset voivat haitata pilarin täysimääräistä täytäntöönpanoa.**

Työvoimapula on ollut kasvussa vuosikymmenen ajan, ja avointen työpaikkojen osuus unionissa on noussut 1,3 prosentista vuonna 2013 huippuunsa eli 3 prosenttiin vuonna 2022, kun talous elpyi voimakkaasti covid-19-pandemian jälkeen. Vaikka työvoimapula on vähentynyt hieman vuonna 2023, se on edelleen historiallisen korkealla tasolla. Tämä johtuu rakenteellisista haasteista, kuten väestönkehityksestä johtuvasta työvoiman vähenemisestä, joidenkin väestöryhmien edelleen alhaisesta työvoimaosuudesta, osaamisen kohtaamattomuudesta sekä tiettyjen alojen huonoista työoloista ja/tai alhaisista palkoista¹⁵. Sukupuolten väliset työllisyys- ja palkkaerot ovat edelleen huomattavia myös unionissa. Työllisyyserot eivät ole kaventuneet merkittävästi viime vuosikymmenen aikana (vain hieman 11,3 prosentista 10,7 prosenttiin vuosina 2013–2022), ja niitä pahentaa edelleen osa-aikatyön jatkuvasti suurempi osuus naisten keskuudessa muun muassa laadukkaiden hoitopalvelujen rajallisen saatavuuden vuoksi. Näiden rakenteellisten haasteiden lisäksi EU:n talouden asteittainen vihreä ja digitaalinen siirtymä aiheuttanee tulevana vuosina merkittäviä työvoiman uudelleenkohdentamis- ja täydennyskoulutustarpeita, vaikka niiden laajuus ja kiireellisyys ovatkin edelleen epävarmoja.

¹⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi \(EU\) 2023/970](#), annettu 10 päivänä toukokuuta 2023, *miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla*. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään kesäkuuhun 2026 mennessä.

¹⁵ Työvoimapulasta ja sen tekijöistä on keskusteltu laajasti työllisyyskomiteassa vuosina 2022–2023, myös 28. marraskuuta 2023 pidetyssä työllisyyskomitean kolmikantakokouksessa EU:n ja kansallisten työmarkkinaosapuolten kanssa. Viimeisin näyttö on saatavilla vuoden 2024 yhteisessä työllisyysraportissa ja komission [vuoden 2023 työmarkkina- ja palkkakehitysraportissa](#).

9. **Vaikka näihin haasteisiin on vastattava keskittymällä nykyisten aloitteiden täytäntöönpanoon, EU:n lisätoimilla voitaisiin tukea jäsenvaltioita yhtäläisten mahdollisuuksien ja työmarkkinoille pääsyn periaatteiden toteuttamisessa.** Esimerkiksi kun otetaan huomioon laajalle levinnyt työvoimapula¹⁶ ja osaamisen kohtaanto-ongelmat, jotka vaikuttavat kaikkiin jäsenvaltioihin – ja jotta voidaan helpottaa näiden periaatteiden yhdenmukaista soveltamista sisämarkkinoilla, myös vihreän ja digitaalisen siirtymän tukemiseksi –, tarvitaan lisätoimia, joilla edistetään elinikäisen oppimisen ajattelutapaa. Vastaavasti *nuorisotakuusta* kymmenen vuoden ajalta saadut myönteiset kokemukset sekä toimet, jotka liittyvät *yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämisestä annettuun uuteen neuvoston suositukseen*¹⁷, ovat merkityksellisiä, kun tulkitaan, miten työmarkkinoista syrjäytyneimpiä voidaan tukea paremmin työllistymismahdollisuuksien löytämisessä. Sen lisäksi, että kotimaista työvoimaa aktivoidaan, EU:n tasolla käytävissä keskusteluissa voitaisiin käsitellä Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden integroitumisen jatkotoimia¹⁸, mahdollisuuksia helpottaa EU:n sisäistä työvoiman liikkuvuutta ja tarvittaessa aloitteita ulkomaisten osaajien houkuttelemiseksi EU:hun samalla kun varmistetaan oikeudenmukainen liikkuvuus ja turvataan työntekijöiden oikeudet ja sosiaaliset oikeudet¹⁹. Sekä *Euroopan osaamisohjelman* että *sukupuolten tasa-arvoa koskevan EU:n strategian* ja muiden EU:n tasa-arvostrategioiden on määrä päättyä vuonna 2025. Tämä antaa aiheutta pohtia niiden saavutuksia ja arvioida, tarvitaanko uusia strategioita, joilla edistetään siirtymistä elinikäiseen oppimiseen, saatetaan valmiiksi EU:n syrjinnän ja rasismien torjunnan puitteet ja saavutetaan sukupuolten tasa-arvo.

¹⁶ Komissio ilmoitti 31. tammikuuta 2024 [Val Duchessen työmarkkinaosapuolten huippukokouksen](#) jälkeen, että se esittää keväällä 2024 yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa toimintasuunnitelman työvoima- ja osaamisvajeen korjaamiseksi.

¹⁷ [Neuvoston suositus, annettu 27 päivänä lokakuuta 2023](#), *yhteisötalouden toimintaedellytysten kehittämisestä*.

¹⁸ [Neuvosto käynnisti](#) 4. maaliskuuta 2022 [tilapäisestä suojelusta 20. heinäkuuta 2001 annetun neuvoston direktiivin](#) Venäjän Ukrainaa vastaan käymän hyökkäyssodan johdosta. Direktiivi sisältää säännöksiä, joilla varmistetaan muun muassa pääsy työhön, koulutukseen, sosiaalihuoltoon, sairaanhoitoon ja asumiseen sekä oikeus liikkua vapaasti unionin alueella tietyin edellytyksin. Tilapäinen suojelu oli alun perin voimassa maaliskuuhun 2024 saakka, mutta neuvosto päätti syyskuussa 2023 jatkaa sitä 4. maaliskuuta 2025 saakka. [Komission syksyn 2023 talousennusteen](#) mukaan noin 33 prosenttia direktiivin nojalla EU:ssa rekisteröidyistä 4,2 miljoonasta henkilöstä on tähän mennessä löytänyt työpaikan. Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea koordinoivat vuonna 2022 jäsenvaltioiden vastauksia komission käynnistämään kyselyyn, jolla se keräsi tietoja kansallisella tasolla toteutetuista toimita Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden sosiaalisen ja työmarkkinoille integroitumisen tukemiseksi.

¹⁹ Komissio ehdotti 15. marraskuuta 2023 [EU:n asetusta EU:n osaajareservin perustamisesta](#). Lainsäätäjät käsittelevät ehdotusta parhaillaan.

Oikeudenmukaiset työolot

10. Pilarin toisen luvun täytäntöönpanolle on ollut ominaista oikeudenmukaisia työoloja jäsenvaltioissa edistävien kovien ja pehmeiden välineiden yhdistelmä:

- *Avoimista ja ennakoitavista työehdoista vuonna 2019 annetulla direktiivillä* pyritään takaamaan kaikille EU:n työntekijöille oikeus saada täydelliset tiedot työnsä olennaisista seikoista työsuhteen muodosta riippumatta²⁰.
- *Vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta vuonna 2019 annetulla direktiivillä* pyritään nykyaikaistamaan perhevapaita ja joustavia työjärjestelyjä koskevaa EU:n oikeudellista kehystä. Se sisältää säännöksiä isyysvapaan ja omaishoitovapaan käyttöönotosta, vanhempainvapaan vahvistamisesta ja joustavien työjärjestelyjen pyytämistä koskevan oikeuden laajentamisesta koskemaan työssäkäyviä vanhempia ja omaistaan hoitavia. Lisäksi direktiivi sisältää politiikkatoimia, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioita työ- ja yksityiselämän paremman tasapainon saavuttamisessa ja hoitovelvoitteiden tasapuolisemmassa jakautumisessa²¹.

²⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi \(EU\) 2019/1152](#), annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, *avoimista ja ennakoitavista työehdoista Euroopan unionissa*. Jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään elokuuhun 2022 mennessä. Sen saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä laadittiin [kertomus](#) vuonna 2021.

²¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi \(EU\) 2019/1158](#), annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, *vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta* ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta. Jäsenvaltioiden oli saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään elokuuhun 2022 mennessä.

- *Työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva EU:n strategiakehys 2021–2027* on EU:n strategia työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden parantamiseksi. Strategia perustuu muun muassa covid-19-pandemiasta saatuihin kokemuksiin. Kehyksen tavoitteena on puuttua työelämän muutoksiin, parantaa työtapaturmien ehkäisyä ja lisätä varautumista mahdollisiin tuleviin terveyskriiseihin. Se on keskeisessä asemassa, kun koordinoidaan jäsenvaltioiden oikeudellisten kehysten päivittämistä tarvittaessa yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa.²²
- *Riittävästä vähimmäispalkoista vuonna 2022 annetulla direktiivillä* pyritään luomaan yhteiset puitteet lakisääteisten vähimmäispalkkojen riittävyydelle, palkanmäärittystä koskevien työehtosopimusneuvottelujen edistämiseksi ja työntekijöiden tosiasialliselle pääsyyllä vähimmäispalkan suojan piiriin, sanotun kuitenkin rajoittamatta työmarkkinaosapuolten riippumattomuuden täysimääräistä kunnioittamista. Direktiivissä vahvistetaan hallintokehys lakisääteisten vähimmäispalkkojen asettamiseksi ja päivittämiseksi selkeiden kriteerien pohjalta, joihin sisältyvät ostovoima, palkkajakauma ja -tasot, palkkojen kasvu ja tuottavuus, sekä edellytetään, että jäsenvaltiot, joissa työehtosopimusneuvottelujen osuus on alle 80 prosenttia, laativat toimintasuunnitelman työehtosopimusneuvottelujen edistämiseksi.²³

²² Komission tiedonanto ”[Työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva EU:n strategiakehys 2021–2027 – Työterveys ja -turvallisuus muuttuvassa työelämässä](#)”, 28. kesäkuuta 2021.

²³ Euroopan parlamentin ja neuvoston [direktiivi \(EU\) 2022/2041](#), annettu 19 päivänä lokakuuta 2022, *riittävästä vähimmäispalkoista Euroopan unionissa*. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista lainsäädäntöään marraskuuhun 2024 mennessä. Sen saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä laadittiin [kertomus](#) vuonna 2023.

- Vastikään *työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta vuonna 2023* annetulla suosituksella pyritään muun muassa antamaan jäsenvaltioille ohjeita työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun ja työehtosopimusneuvottelujen vahvistamisesta kansallisella tasolla²⁴. Suosituksella täydennetään uusia toimia työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun tehostamiseksi unionin tasolla²⁵ sekä *Euroopan sosiaalirahasto plussasta* (ESR+) myönnettävää EU:n rahoitusta työmarkkinaosapuolten valmiuksien parantamiseksi jäsenvaltioissa, joissa tämä on merkittävä haaste²⁶.

11. **Näillä aloitteilla on edistetty tasapuolisempien toimintaedellytysten luomista kaikkialla unionissa. Nopean teknologisen kehityksen vaikutusten arviointi työoloihin ja ilmastonmuutokseen liittyvien uusien työperäisten riskien ilmaantuminen ovat edelleen keskeisiä poliittisia prioriteetteja.** Teknologian kehityksen tuomista mahdollisuuksista huolimatta alustatyön, tekoälyn ja algoritmijohtamisen asteittaiseen lisääntymiseen liittyy edelleen epävarmuutta työpaikkadynamiikan osalta. Kuten viime vuosina, tällaiset epävarmuustekijät saattavat edelleen vaarantaa kansallisen työlainsäädännön tulkinnan ja asianmukaisen soveltamisen erityisesti sellaisissa asioissa kuin työaika, työ- ja yksityiselämän tasapaino, tehtävien jakaminen ja tiettyjen työntekijöiden ammattiaseman luokittelu. Terveiden ja turvallisuuden osalta saattaa olla tarpeen mukauttaa asiaa koskevia säännöksiä ja kehyksiä, jotta niihin sisältyisivät paremmin sekä digitaaliseen siirtymään liittyvät psykososiaaliset riskit, mukaan lukien kielteiset vaikutukset mielenterveyteen, että ilmastonmuutoksesta johtuvat erityiset vaarat (kun on kyse työpaikoista, joissa altistutaan äärimmäisille sääoloille) kannustamalla niiden ennaltaehkäisyyn sen lisäksi, että nopeutetaan vaarallisia aineita koskevien vähimmäisvaatimusten asettamista.

²⁴ [Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä kesäkuuta 2023](#), *työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun vahvistamisesta Euroopan unionissa*. Työllisyyskomitea seuraa sen täytäntöönpanoa yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa vuodesta 2025 alkaen, jolloin jäsenvaltioiden on määrä toimittaa ensimmäiset kertomukset.

²⁵ Esitetty komission tiedonannossa ”[Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu vahvemaksi Euroopan unionissa: koko potentiaali käyttöön oikeudenmukaisten siirtymien hallinnassa](#)”, 25. tammikuuta 2023.

²⁶ Ks. Euroopan parlamentin ja neuvoston [asetus \(EU\) 2021/1057](#), annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, *Euroopan sosiaalirahasto plussan (ESR+)* perustamisesta ja asetuksen (EU) N:o 1296/2013 kumoamisesta. Asetuksen 9 artiklassa todetaan, että jos työmarkkinaosapuolten valmiuksien kehittäminen yksilöidään eurooppalaisen ohjausjakson mukaisesti hyväksytyssä maakohtaisessa suosituksessa, asianomaisen jäsenvaltion on kohdennettava vähintään 0,25 prosentin suuruinen määrä ESR+:n yhteistyössä hallinnoitavan toimintalohkon määrärahoistaan tähän tarkoitukseen.

12. **Työterveys- ja turvallisuussäännösten mahdollisten mukautusten lisäksi työolojen heikkenemisen mahdollisiin riskeihin puuttuminen voi edellyttää EU:n aloitteita, joissa kunnioitetaan täysimääräisesti kansallisia työmarkkinamalleja, sekä työmarkkinaosapuolten vahvempaa osallistumista ja tehokkaampia täytäntöönpanomekanismeja.** Neuvosto ja Euroopan parlamentti pääsivät helmikuussa 2024 yhteisymmärrykseen *tekoälysäädöksestä* joihinkin työn digitalisaation jatkumiseen liittyviin riskeihin puuttumiseksi. Lisäksi EU:n lainsäädäntöön on ehkä tehtävä päivityksiä²⁷, jotta sen säännökset, kuten oikeus olla tavoittamattomissa ja alustatyön työolot, vastaisivat paremmin digiaikaa. Aloitteet, joilla parannetaan valmiuksia petosten ja väärinkäytösten havaitsemiseksi sekä kansallisten työsuojeluviranomaisten valmiuksia ja rajatylittävää yhteistyötä, voivat myös osaltaan parantaa työoloja muun muassa edistämällä työvoiman oikeudenmukaista liikkuvuutta kaikkialla unionissa. Tältä osin Euroopan työviranomaisen tuleva arviointi tarjoaa tilaisuuden pohtia sen jatkokehitystä²⁸. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun osalta vuoden 2023 *suosituksella* pyritään varmistamaan suotuisa toimintaympäristö työmarkkinaosapuolten kahden- ja kolmenvälisille vuoropuheluille kaikilla tasoilla. Ammattijärjestöjen määrän väheneminen, työehtosopimusten piiriin kuuluvien työntekijöiden pieni osuus useimmissa jäsenvaltioissa, palkkaosuuksien pieneneminen sekä EU:n työmarkkinaosapuolten välisten sopimusten puuttuminen edelleen unionin tasolla saattavat kuitenkin edellyttää lisätoimia tässä suhteessa²⁹. Työntekijöiden osallistumisen ja työmarkkinaosapuolten roolin vahvistaminen on välttämätöntä, jotta voidaan vahvistaa työntekijöiden aktiivista roolia nykyisten ja tulevien suurten siirtymien hallinnassa ja hyväksymisessä. Tässä yhteydessä voidaan tarkastella kansallisten käytäntöjen mukaisesti muun muassa sellaisten EU:n toimien kehittämistä, joilla parannetaan aliedustettujen ryhmien edustusta työmarkkinaosapuolten vuoropuhelussa.

²⁷ Tämä koskee muun muassa [direktiiviä 2003/88/EY, annettu 4 päivänä marraskuuta 2003, tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista](#) ja [direktiiviä 2002/14/EY, annettu 11 päivänä maaliskuuta 2002, työntekijöille tiedottamista ja heidän kuulemistaan koskevista yleisistä puitteista Euroopan yhteisössä](#).

²⁸ [Euroopan työviranomaisen \(ELA\) perustettiin 20. kesäkuuta 2019](#) avustamaan jäsenvaltioita ja komissiota, kun ne soveltavat käytännössä työvoiman unionin laajuista liikkuvuutta koskevaa unionin lainsäädäntöä ja valvovat sen täytäntöönpanoa ja sovittavat yhteen sosiaaliturvajärjestelmiä unionissa. Komissio esittää vuonna 2024 ensimmäisen arvioinnin Euroopan työviranomaisen toiminnasta.

²⁹ [Val Duchessen työmarkkinaosapuolten huippukokouksen](#) jälkeen komissio, neuvoston puheenjohtajavaltio Belgia ja eurooppalaiset työmarkkinaosapuolet sopivat 31. tammikuuta 2024 uuden *Euroopan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua koskevan sopimuksen* laatimisesta sen selvittämiseksi, miten työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua voitaisiin edelleen vahvistaa unionin tasolla.

Sosiaalinen suojelu ja sosiaalinen osallisuus

13. **Pilarin kolmannella luvulla on tuettu politiikkoja, joilla vahvistetaan riittävää sosiaalista suojelua ja lisätään sosiaalista osallisuutta erilaisilla neuvoston suosituksilla ja muilla tärkeillä aloitteilla, joilla pyritään suojelemaan ihmisiä ja parantamaan heidän mahdollisuuksiaan hallita erilaisia haavoittuvia tilanteita.**

- *Eurooppalaisesta lapsitakuusta vuonna 2021 annettu neuvoston suositus³⁰ on keskeinen aloite, jolla torjutaan lapsiköyhyyttä ja edistetään yhtäläisiä mahdollisuuksia, luodaan puitteet toimintapoliittisille uudistuksille sekä ehkäistään ja torjutaan varhaisesta iästä alkaen sosiaalisen syrjäytymisen jatkumista sukupolvesta toiseen varmistamalla, että lapsilla on maksuton ja tosiasiallinen mahdollisuus saada erilaisia palveluja, kuten varhaiskasvatusta, koulutusta ja mahdollisuus osallistua muuhun kouluissa tapahtuvaan toimintaan, vähintään yksi terveellinen ateria jokaisena koulupäivänä sekä terveydenhuoltoa. Suosituksen täytäntöönpanoa on tuettu EU:n varoista kohdennetuilla investoinneilla yhdistettynä erilaisiin lapsiin liittyviin EU:n aloitteisiin, kuten varhaiskasvatusta koskevien Barcelonan tavoitteiden tarkistamisesta vuonna 2022 annettuun neuvoston suositukseen³¹, jolla asetetaan uudet, korkeammat tavoitteet vuodelle 2030.*
- *Sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta vuonna 2019 annettu neuvoston suositus³² on vaikuttanut aktiivisesti kansallisiin politiikkoihin ja toimenpiteisiin, joilla pyritään sopeutumaan työmarkkinoiden muutoksiin ja varmistamaan sosiaalisen suojelun saatavuus kaikille ammattiasemasta riippumatta. Aloitteen täytäntöönpanoa tuetaan vastavuoroisilla unionin tason oppimistoimilla ja kehittämällä EU:n tilastoja erityisen seurantakehyksen avulla.*

³⁰ [Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2021](#), eurooppalaisen lapsitakuun perustamisesta.

³¹ [Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä joulukuuta 2022](#), varhaiskasvatuksesta – vuoteen 2030 ulottuvat Barcelonan tavoitteet.

³² [Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä marraskuuta 2019](#), sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta.

- Vuonna 2023 annetussa *neuvoston suosituksessa riittävästä vähimmäistoimeentulosta aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi*³³ jäsenvaltioita kehoitetaan edistämään riittävää toimeentulotukea osana jatkuvaa sitoutumista köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen vähentämiseen EU:ssa. Se on ohjannut kansallisen tason toimia etuuksien riittävyyden, kattavuuden ja käyttöasteen parantamiseksi yhdistettynä yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistavien palvelujen ja peruspalvelujen parempaan saatavuuteen työmarkkinoilta kauimpana olevien osalta, mukaan lukien aktiiviset työvoimapolitiittiset toimenpiteet ja kohdennetut ja yksilölliset sosiaalipalvelut.

- Vuonna 2022 esitetty *eurooppalainen hoiva- ja hoitostrategia*³⁴ sekä siihen liittyvä *neuvoston suositus kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuudesta*³⁵ muodostavat puitteet EU:n ja kansallisen tason uudistuksille ja investoinneille laadukkaiden ja kohtuuhintaisten hoitopalvelujen saatavuuden varmistamiseksi kaikkialla EU:ssa ja sekä hoitoa saavien että heitä hoitavien henkilöiden tilanteen parantamiseksi. Pitkäaikaishoitoa koskevassa neuvoston suosituksessa kehoitetaan jäsenvaltioita parantamaan kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuutta kaikille sitä tarvitseville varmistamalla sosiaalisen suojelun riittävyys pitkäaikaishoidon osalta, mukauttamalla palvelutarjontaa palvelutarpeisiin jatkuvasti, varmistamalla korkeat laatuksiteerit kaikissa hoitoympäristöissä, tukemalla laadukkaita työsuhteita ja oikeudenmukaisia työoloja alalla, vastaamalla osaamistarpeisiin ja työvoimapulaan sekä tukemalla omaisiaan hoitavia hoitotyössä.

³³ [Neuvoston suositus, annettu 30 päivänä tammikuuta 2023, riittävästä vähimmäistoimeentulosta aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi.](#)

³⁴ Komission tiedonanto [eurooppalaisesta hoito- ja hoivastrategiasta](#), 7. syyskuuta 2022.

³⁵ [Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä joulukuuta 2022, kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuudesta.](#)

- Vuonna 2021 hyväksytty *vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030*³⁶ sisältää kunnianhimoisia toimia ja lippulaivahankkeita eri aloilla, ja siinä puututaan myös monivammaisten henkilöiden kohtaamiin sosiaalisen syrjäytymisen riskeihin. Näiden aloitteiden toteuttaminen auttaa vähentämään syrjintää, tukee vammaisia henkilöitä, jotta he voivat käyttää sosiaalisia oikeuksiaan täysimääräisesti, auttaa edistämään heidän riippumattomuuttaan sekä parantamaan heidän osallistumistaan yhteiskuntaan ja työmarkkinoille. Äskettäin ehdotettu *eurooppalainen vammaiskortti ja eurooppalainen vammaisten henkilöiden pysäköintilupa*³⁷ tukevat heidän sosiaalista osallisuuttaan kaikkialla unionissa.

³⁶ Komission tiedonanto ”[*Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030*](#)”, 3. maaliskuuta 2021.

³⁷ [COM\(2023\) 512, ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eurooppalaisen vammaiskortin ja eurooppalaisen vammaisten henkilöiden pysäköintiluvan vahvistamisesta.](#)

- Muut EU:n tason toimet edistävät työllisyyden suuntaviivojen mukaisen toimintapolitiikan kehityksen seurantaa ja inspiroivat toimintapolitiikan uudistuksia. Esimerkkeinä mainittakoon säännöllisesti julkaistavat *eläkkeiden riittävyttä koskeva raportti*³⁸ ja *pitkäaikaishoitoa koskeva raportti*³⁹, jotka helpottavat tietojen ja käytäntöjen vaihtamista sekä täydentävät Ecofin-aihealueella julkaistavaa ikääntymisraporttia. Vuonna 2021 perustetulla *asunnottomuuden vähentämistä käsittelevällä eurooppalaisella foorumilla*⁴⁰ on EU:n tasolla keskeinen rooli. Se vahvistaa käytettävissä olevaa näyttöä kodittomuudesta ja kodittomuuden seurantaa, tukee vastavuoroista oppimista henkilökeskeisten, asuntolähtöisten ja yhdenmennyyn lähestymistapaan perustuvien politiikkojen edistämiseksi sekä tarkastelee rahoituksen, myös EU:n rahoituksen, saatavuutta. Yleisesti ottaen kaikissa aloitteissa muistutetaan, että eri etuuksia täydentävien yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistavien palvelujen tarjoaminen sosiaalihuoltojärjestelmissä on tärkeää. Lisäksi *komission tiedonannossa jäsenvaltioiden politiikkojen jakaumavaikutusten paremmasta arvioinnista*⁴¹ annetaan jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten eri sosioekonomisten ryhmien tuloihin kohdistuvaa jakaumavaikutusta voidaan parhaiten arvioida ja miten tällaiset arvioinnit voidaan parhaiten sisällyttää päätöksentekoprosesseihin sekä esitetään prosessi, jonka avulla nykyisiä menetelmiä voidaan kehittää edelleen yhdessä jäsenvaltioiden kanssa.

³⁸ Kolmen vuoden välein julkaistavan [eläkkeiden riittävyttä koskevan raportin](#) viimeisin versio, 2021.

³⁹ Euroopan komission ja sosiaalisen suojelun komitean yhdessä laatima [pitkäaikaishoitoa koskeva raportti 2021](#).

⁴⁰ Lissabonin julistus [asunnottomuuden vähentämistä käsittelevästä eurooppalaisesta foorumista](#), 21. kesäkuuta 2021.

⁴¹ Komission tiedonanto ”[Jäsenvaltioiden politiikkojen jakaumavaikutusten parempi arviointi](#)”, 28. syyskuuta 2022.

14. **Vaikka köyhyys pysyikin keskimäärin samalla tasolla ilman merkittävää parannusta ja lapsiköyhyys kasvoi hieman, väestökehityksen suuntaukset, työmarkkinoiden muutokset, mielenterveysongelmista kärsivien ihmisten määrän kasvu ja elinkustannusten nousu aiheuttavat lisähaasteita.** Hyvinvointivaltion kestävyyttä uhkaavat ikääntyvässä yhteiskunnassa jatkuvat väestörakenteen megatrendit, joista seuraa tarve sovittaa yhteen riittävyys ja kestävyys, myös eläke-, terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitojärjestelmissä. Työmarkkinoiden muutokset, jotka johtavat tavanomaisista työjärjestelyistä poikkeaviin moninaisempiin, epälinearisempiin ja hajanaisempiin työuriin, aiheuttavat yhä suurempia haasteita kyvyille taata kaikille riittävä sosiaalinen suojelu. Vihreä ja digitaalinen siirtymä tarjoavat mahdollisuuden parantaa sosiaalista suojelua ja sosiaalipalvelujen tarjontaa, mutta lisäävät myös haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden työmarkkinoille osallistumiseen ja sosiaaliseen osallisuuteen liittyviä riskejä. Köyhyyden ja haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten epävarmojen olosuhteiden torjunnassa on edelleen rakenteellisia haasteita, jotka liittyvät erityisesti vammaisten ja mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden osallistamiseen. Asunnottomuus on edelleen ongelma monissa jäsenvaltioissa, samoin kuin asumisen kohtuuhintaisuuteen, energiaköyhyyteen ja korkeisiin elinkustannuksiin liittyvät haasteet, jotka vaikuttavat moniin ihmisiin, mutta ennen kaikkea pienituloisiin. Ne edellyttävät yhdenmukaisia strategioita ja jatkotoimia EU:n tasolla. Perheiden tukeminen ja lasten suojeleminen köyhyydeltä ja sosiaaliselta syrjäytymiseltä on yhä tärkeämpää, jotta köyhyyden siirtyminen sukupolvelta toiselle voidaan katkaista. Näin ollen *eurooppalaisen lapsitakuun* täytäntöönpanoa ja seuranta koskevat toimet ovat avainasemassa. Vaikka sosiaalipalvelujen (mukaan lukien lastenhoito ja pitkäaikaishoito) saatavuus on avainasemassa työ- ja yksityiselämän tasapainon edistämiseksi ja sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi, tässä on edelleen haasteita. Ne liittyvät erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ryhmien tavoittamiseen heidän elinolojensa parantamiseksi, sosiaalisen suojelun etuuksien käyttöasteen lisäämiseksi ja aktivoinnin helpottamiseksi. Vastaavasti köyhyys- tai syrjäytymisvaarassa olevilla on vaikeuksia päästä peruspalvelujen piiriin.

15. **Nykyisten aloitteiden laaja kirjo edellyttää perusteellisia jatkotoimia ja seurantaa, ja lisätoimet niiden täytäntöönpanemiseksi sekä mahdolliset uudet toimet voisivat parantaa hyvinvointivaltioiden selviytymiskykyä.** Väestönkehityksen haasteisiin vastaamiseksi EU:n tason toimista voisi olla hyötyä kohtuuhintaisten ja laadukkaiden sosiaalipalvelujen tarjonnan parantamispyrkimyksissä, ottaen samalla huomioon kansalliset olosuhteet ja toimivaltajaon. Niitä voisivat olla esimerkiksi puuttuminen hoitoalan työvoimatarpeisiin, alueellisen eriarvoisuuden tutkiminen, digitalisaation mahdollisuuksien kartoittaminen ja laitoshoidosta luopumiseen tähtäävät toimet. *Euroopan vapaaehtoista sosiaalipalvelujen laatukehystä* on tarkistettava, jotta sen relevanssia ja käyttöä voidaan parantaa, ja peruspalvelujen saatavuutta koskevaa työtä on jatkettava. Lisäksi tarvitaan jatkuvia toimia eläkejärjestelmien riittävyyden parantamiseksi, erityisesti sukupuolten välisen kuilun kaventamisen ja riittävyyden sekä julkisen talouden kestävyyttä koskevien ulottuvuuksien yhteensovittamisen osalta. Ikääntymisraportin, eläkkeiden riittävyyttä koskevan raportin ja pitkäaikaishoitoa koskevan raportin julkaisuajankohtien paremmalla koordinoinnilla varmistettaisiin täydentävyys ja seurannan johdonmukaisuus. *Sosiaalisen suojelun tulevaisuutta käsittelevän EU:n korkean tason työryhmän raportin* mukaan elinkaariajattelun ja sosiaalisten investointien painottaminen voi tukea selviytymiskyvyn parantamista kaikkialla EU:ssa⁴². Työmarkkinoiden muutoksiin liittyviin haasteisiin vastaaminen edellyttää riittävien kansallisten sosiaaliturvajärjestelmien jatkuvaa parantamista ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen nykyaikaistamista EU:ssa. Näin ollen on ensisijaisen tärkeää tehostaa vastavuoroista oppimista ja seurantaa sekä edistää *sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta annetun neuvoston suosituksen* täytäntöönpanoa, myös siltä osin kuin on kyse digitalisaation mahdollisuuksista ja haasteista sosiaalisessa suojelussa, kunnioittaen samalla kansallisten sosiaalisen suojelun järjestelmien monimuotoisuutta. Lisäksi *riittävästä vähimmäistoimeentulosta aktiivisen osallisuuden varmistamiseksi annetun neuvoston suosituksen* täytäntöönpanolla olisi oltava rooli kehitettäessä edelleen sosiaalista turvaverkkoa, jolla varmistetaan aktiivisen väestön perussuoja erityisesti talouden häiriöiden aikana. Samalla olisi helpotettava työkykyisten sujuvaa siirtymistä työmarkkinoille ja puututtava työssäkäyvien köyhyyteen.

⁴² Sosiaalisen suojelun ja hyvinvointivaltion tulevaisuutta EU:ssa käsittelevän korkean tason työryhmän [raportti](#) valmistui tammikuussa 2023.

Olisi toteutettava lisätoimia *vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan strategian* kunnianhimoisen toisen vaiheen kehittämiseksi, kun taas mielenterveysongelmista kärsivien henkilöiden osalta voitaisiin jatkaa *mielenterveyttä koskevan kattavan lähestymistavan* kehittämistä. Sellaisten menetelmien vahvistaminen, joilla arvioidaan politiikan vaikutuksia köyhyyteen, vaikuttaisi olevan ala, jolla voitaisiin harkita lisätoimia, erityisesti jakaumavaikutusten arviointien käytön ja levittämisen osalta. Tietojen oikea-aikaisuuden ja saatavuuden parantaminen ja saatavuuden helpottaminen mahdollistaisi myös EU:n sosiaalisen tilanteen seurannan tehostamisen ja tukisi näyttöön perustuvaa politiikan kehittämistä.

Hallinnointi

16. **Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson olisi säilyttävä keskeisenä kehyksenä, jolla seurataan pilarin täytäntöönpanoa, mukaan lukien edistymistä vuoteen 2030 ulottuvien työllisyyttä, osaamista ja köyhyiden vähentämistä koskevien EU:n ja kansallisten tavoitteiden saavuttamisessa.** Vuoden 2030 tavoitteet vaikuttavat merkittävällä tavalla toimintapoliittisten prioriteettien määrittämiseen kansallisella tasolla ja parantavat unionin sosiaalisen ulottuvuuden näkyvyyttä. Viime vuosina hyväksytyillä lukuisilla EU:n aloitteilla pilarin periaatteiden täytäntöönpanemiseksi on ollut merkittävä vaikutus työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean asialistaan. Komissio on usein kuullut niitä tulevista ehdotuksista. Lisäksi neuvosto on valtuuttanut työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean seuraamaan useiden suositusten täytäntöönpanoa sen lisäksi, että ne valmistelevat SEUT-sopimuksen 148 artiklassa tarkoitetut neuvoston vuosittain suorittamat eurooppalaisen ohjausjakson tarkastelut. Kuten neuvoston marraskuussa 2023 hyväksymässä työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean *lausunnossa sosiaalisten investointien lisäarvosta ja TSTK-neuvoston roolista eurooppalaisen ohjausjakson hallinnoinnissa*⁴³ korostetaan, tulevaisuudessa on tärkeää varmistaa TSTK-neuvoston tehokas yhteistyö ja yhteiset pohdinnat eurooppalaisen ohjausjakson tulevaisuudesta Ecofin-neuvoston kanssa, myös EU:n uuden talouden ohjausjärjestelmän tulevan täytäntöönpanon valossa.

⁴³ Ks. [työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunto sosiaalisten investointien lisäarvosta ja TSTK-neuvoston roolista eurooppalaisen ohjausjakson hallinnoinnissa](#), jonka neuvosto hyväksyi 28. marraskuuta 2023.

Jotta säilytetään ohjausjakson monenvälinen luonne ja jäsenvaltioiden sitoutuminen siinä esitettyihin analyysihin ja suosituksiin, TSTK-neuvoston olisi perussopimuksen asiaa koskevien määräysten mukaisesti säilytettävä koordinoititehtävänsä kaikkien asiakirjojen tätä alaa koskevan sisällön osalta ohjausjakson puitteissa. Ohjausjakson yhteydessä käytettävien seurantavälineiden, kuten sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun, parannusten selvittämistä olisi jatkettava lisäämättä hallinnollista taakkaa⁴⁴. Eurooppalaisen ohjausjakson vuoden 2024 sykli sisältää sosiaalista lähentymistä koskevan pilottivaiheen analyysin, joka perustuu neuvostolle kesäkuussa 2023 esitetyissä työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean *keskeisissä viesteissä* kuvattuihin sosiaalisen lähentymisen kehityksen ominaispiirteisiin⁴⁵.

17. **Unioniin viime vuosina kohdistuneet poikkeukselliset häiriöt – erityisesti covid-19-pandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, korkean inflaation paluu ja lukuisat luonnonkatastrofit osassa jäsenvaltioita – ovat usein hämärtäneet politiikan alojen välistä rajaa ja muistuttaneet tarpeesta varmistaa politiikan johdonmukaisuus unionin ja kansallisella tasolla.**

⁴⁴ Kuten [asiaa koskevassa työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunnossa](#) todetaan, vaikka sosiaali-indikaattoreiden tulostaulun vuoden 2021 tarkistuksessa parannettiin pilarin periaatteiden kattavuutta tulostaulun pääindikaattoreiden osalta, joitakin periaatteita ei ole vielä katettu, ja lisäksi on vielä keskusteltava siitä, sisällytetäänkö toissijaiset indikaattorit tulostauluun. [Työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean vuonna 2019 laatimassa Eurooppa 2020 -strategian arvioinnissa](#) komiteat painottivat, että niiden käyttämiä seurantavälineitä on yksinkertaistettava ja vakiinnutettava, myös lisäämällä niiden näkyvyyttä, saatavuutta ja käytettävyyttä. Tämän johdosta työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean indikaattorityöryhmät tarkastelevat parhaillaan komiteoiden seuranta- ja raportointivälineiden käyttöä ja koostumusta.

⁴⁵ Ks. [työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean työryhmän raportti sosiaalisen lähentymisen kehiksestä](#) sekä työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean raportin perusteella hyväksymät [keskeiset viestit](#). Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea tarkastelevat edellä mainitun pilottivaiheen analyysin vaikutuksia niiden toimintaan ja vuoden 2024 eurooppalaiseen ohjausjaksoon.

Tässä yhteydessä TSTK-neuvostossa käynnissä olevissa keskusteluissa sosiaalisia investointeja koskevan politiikan lisäarvosta – sellaisena kuin se on määritelty asiaa koskevassa työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean marraskuussa 2023 antamassa lausunnossa – suhtauduttiin myönteisesti näyttöön, joka osoittaa, että sosiaalisiin investointeihin perustuvaan lähestymistapaan⁴⁶ perustuvilla uudistuksilla ja investoinneilla voi hyvin suunniteltuina olla merkittävä vaikutus talouskasvuun, tuottavuuteen ja kilpailukykyyn ja ne voivat siten myös tukea julkisen talouden kestävyyttä ja edistää pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Toisaalta politiikoilla ja toimenpiteillä, joista ei ole tehty jakaumavaikutusten ennakkoarviointia, voi olla vähäisiä tai olemattomia vaikutuksia tai pahimmassa tapauksessa kielteisiä vaikutuksia kotitalouksien tuloihin, mikä voi aiheuttaa köyhyysriskin ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääntymisen kaltaisia tahattomia seurauksia⁴⁷. Tässä yhteydessä tehokas yhteistyö neuvoston eri kokoonpanojen välillä on olennaisen tärkeää politiikan johdonmukaisuuden varmistamiseksi unionin ja kansallisella tasolla. Lisäksi saatetaan tarvita uusia toimia näyttöön perustuvan päätöksenteon parantamiseksi, jotta nämä vaikutukset voidaan ottaa huomioon vihreän ja digitaalisen siirtymän sekä väestön ikääntymisen tuomien rakenteellisten haasteiden valossa. Tehostettujen vastavuoroisen oppimisen mahdollisuuksien lisäksi unionin tasolla merkityksellisiä tutkimusaloja, joilla tuetaan jäsenvaltioiden hallinnollisia valmiuksia tältä osin, voisivat olla yhteisten ohjaavien periaatteiden ja standardien kehittäminen jäsenvaltioiden vapaaehtoiseen käyttöön. Niissä olisi keskityttävä sosiaalisia investointeja koskevaan politiikkaan liittyvien vaikutusten arviointia ja muuta arviointia koskevien menetelmien käyttöön ja hallinnollisen datan tehostettuun käyttöön, jotta voidaan koota ajankohtaisempia ja paremmin luokiteltuja yhdenmukaistettuja ja yksityiskohtaisia EU-tason ja kansallisia tilastoja sekä helpottaa mikroaineiston saatavuutta varmistaen samalla tietosuojasäännösten noudattaminen.

⁴⁶ Marraskuussa 2023 hyväksytyssä *työllisyyskomitean ja sosiaalisen suojelun komitean lausunnossa sosiaalisista investoinneista* muistutettiin, että neuvoston aiemmassa työssä, johon jatkotyöskentely voisi edelleen perustua, määriteltiin sosiaalisia investointeja koskeva lähestymistapa osana työmarkkina-, osaamis- ja sosiaalipolitiikkoja, joiden tarkoituksena on parantaa yksilöiden nykyisiä ja tulevia valmiuksia painottamalla heidän kykyään käsitellä sosioekonomisia riskejä ja kehittää tätä kykyä koko elämänkaaren näkökulmasta.

⁴⁷ Komissio julkaisi syyskuussa 2022 [tiedonannon jäsenvaltioiden politiikkojen jakaumavaikutusten paremmasta arvioinnista](#). Tässä tiedonannossa annetaan jäsenvaltioille ohjeita siitä, miten eri sosioekonomisten ryhmien tuloihin kohdistuvaa jakaumavaikutusta voidaan parhaiten arvioida ja miten tällaiset arvioinnit voidaan parhaiten sisällyttää päätöksentekoprosesseihin. Siinä esitetään prosessi, jonka avulla nykyisiä menetelmiä voidaan kehittää edelleen yhdessä jäsenvaltioiden kanssa, ja esitellään tuki, jota komissio voi tarjota jäsenvaltioille.

18. **EU:n varojen käytöllä on tuettu jäsenvaltioita toimenpiteiden suunnittelussa ja täytäntöönpanossa pilarin periaatteisiin liittyvillä aloilla, myös covid-19-pandemian aiheuttaman äkillisen talouskriisin jälkimainingeissa.** Koheesiopolitiikan ohjelmilla ja erityisesti ESR+:lla olisi edelleen edistettävä pilarin periaatteiden ja ohjausjakson yhteydessä määriteltyjen maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoa kansallisten olosuhteiden mukaisesti, jotta voidaan tukea toimenpiteitä ja investointeja erityisesti Euroopan vähemmän kehittyneillä alueilla. Koheesiopolitiikan varojen merkitys kasvoi ajan mittaan, mikä johtui myös julkisten investointien vähenemisestä unionissa vuosina 2008–2019⁴⁸. Komission ennusteiden perusteella kaudella 2021–2027 odotetaan syntyvän 1,3 miljoonaa uutta työpaikkaa vuoteen 2027 mennessä. Vuotuinen tuottoaste on noin 3,4 prosenttia 25 vuoden aikana ohjelmakauden alusta alkaen, ja sillä on merkittäviä myönteisiä heijastusvaikutuksia EU:n alueille⁴⁹. Covid-19-pandemian aikana jäsenvaltiot hyötyivät lisääntyneestä joustosta, joka auttoi vastaamaan terveydenhuoltopalveluihin kohdistuneeseen suureen paineeseen ja tukemaan yrityksiä, millä puolestaan ehkäistiin uusia työpaikkojen menetyksiä ja asianomaisille työntekijöille niistä aiheutuvia ongelmia⁵⁰. Talouden elpymistä tehostettiin perustamalla väliaikaiset unionin välineet *SURE* ja *elpymis- ja palautumistukiväline*. Viimeksi mainittu sisällytettiin talouspolitiikan eurooppalaiseen ohjausjaksoon vuoteen 2026 saakka, jotta voidaan antaa rahoitustukea uudistuksiin ja investointeihin, joilla edistetään muiden EU:n prioriteettien ohella myös asianomaisen pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. *SURE*-välineestä ja sen meneillään olevasta arvioinnista saadut kokemukset voivat tulevaisuudessa antaa oppia tulevien EU:n järjestelmien vaikuttavuudesta, vaikka sen rahoitustapa onkin aiheuttanut keskustelua⁵¹.

⁴⁸ Ks. vuonna 2022 julkaistu komission [yksiköiden valmisteluasiakirja ”Cohesion in Europe towards 2050 – Eight report on economic, social and regional Cohesion”](#).

⁴⁹ Ks. huhtikuussa 2023 julkaistu komission [yksiköiden valmisteluasiakirja ”Cohesion 2021-2027: forging an ever stronger Union – Report on the outcome of 2021-2027 cohesion policy programming”](#).

⁵⁰ Maaliskuussa 2020 hyväksytyn [koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevan investointialoitteen \(CRII\)](#) ja huhtikuussa 2020 hyväksytyn [koronaviruksen vaikutusten lieventämistä koskevan investointialoitteen plus \(CRII+\)](#) kautta.

⁵¹ Työllisyyskomitea ja sosiaalisen suojelun komitea katsovat, että SURE-välineen erityinen rahoitusmekanismi, jossa jäsenvaltioille myönnetään lainoja edullisin ehdoin, kuuluu ennen kaikkea Ecofin-neuvoston toimivaltaan.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteet**I luku – Yhtäläiset mahdollisuudet ja pääsy työmarkkinoille****1. Opetus, koulutus ja elinikäinen oppiminen**

Jokaisella on oikeus laadukkaaseen ja inklusiiviseen opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen sellaisten taitojen ylläpitämiseksi ja hankkimiseksi, jotka mahdollistavat täysipainoisen osallistumisen yhteiskunnan toimintaan ja auttavat työmarkkinoille siirtymisessä.

2. Sukupuolten tasa-arvo

Naisten ja miesten yhdenvertainen kohtelu ja yhtäläiset mahdollisuudet on varmistettava, ja niitä on edistettävä kaikilla aloilla, kuten työmarkkinoille osallistumisen, työehtojen ja -olojen sekä urakehityksen osalta.

Naisilla ja miehillä on oikeus samaan palkkaan samanarvoisesta työstä.

3. Yhtäläiset mahdollisuudet

Jokaisella on sukupuolesta, rodusta, etnisestä alkuperästä, uskonnosta, vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta oikeus yhdenvertaiseen kohteluun ja yhtäläisiin mahdollisuuksiin siltä osin kuin on kyse työstä, sosiaalisesta suojelusta, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuudesta. Aliedustettujen ryhmien yhtäläisiä mahdollisuuksia on edistettävä.

4. Työllisyyden aktiivinen tukeminen

Jokaisella on oikeus saada oikea-aikaista ja räätälöityä apua omien työllisyysnäkömiensä parantamiseksi ja itsensä työllistämisen helpottamiseksi. Tähän kuuluu oikeus saada tukea työpaikan etsimiseen, kouluttautumiseen ja uudelleen koulutukseen. Jokaisella on oikeus siirtää sosiaalista suojelua ja koulutusta koskevat etuudet työelämän muutostilanteissa.

Nuorilla henkilöillä on oikeus täydennyskoulutukseen, oppisopimuskoulutukseen, harjoitteluun tai tasokkaaseen työtarjoukseen neljän kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta tai koulutuksen päättämisestä.

Työttömillä on oikeus henkilökohtaiseen, jatkuvaan ja soveliaaseen tukeen.
Pitkäaikaistyöttömillä on oikeus perusteelliseen yksilölliseen arviointiin viimeistään 18 kuukauden kuluttua työttömäksi joutumisesta.

II luku – Oikeudenmukaiset työolot

5. Varma ja sopeutuva työllisyys

Työntekijöillä on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta oikeus oikeudenmukaiseen ja yhdenvertaiseen kohteluun työolojen, sosiaalisen suojelun saatavuuden ja koulutuksen osalta. Siirtymistä toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteen muotoihin on edistettävä.

Työnantajille on varmistettava riittävä joustavuus lainsäädännön ja työehtosopimusten mukaisesti, jotta ne voivat mukautua nopeasti taloustilanteen muutoksiin.

Laadukkaat työolot varmistavia innovatiivisia työsuhteen muotoja on edistettävä. Yrittäjyyttä ja itsenäistä ammatinharjoittamista on kannustettava. Ammatillista liikkuvuutta on helpotettava.

Epävarmoihin työlöihin johtavat työsuhteet on estettävä esimerkiksi kieltämällä epätyypillisten sopimusten väärinkäyttö. Koeajan keston olisi oltava kohtuullinen.

6. Palkat

Työntekijöillä on oikeus oikeudenmukaiseen palkkaan, joka mahdollistaa kohtuullisen elintason.

Työntekijöiden on saatava riittävä vähimmäispalkka, joka tyydyttää työntekijän ja hänen perheensä tarpeet kansallisissa taloudellisissa ja sosiaalisissa olosuhteissa, ja samalla on turvattava työhön pääsy ja säilytettävä kannustimet työpaikan etsimiseen. Työssäkäyvien köyhyys on estettävä.

Kaikki palkat on vahvistettava avoimella ja ennustettavalla tavalla kansallisia käytäntöjä noudattaen ja työmarkkinaosapuolten itsenäisyyttä kunnioittaen.

7. Tiedot työehdoista ja irtisanotuille annettava suoja

Työntekijöillä on työsuhteensa alussa oikeus saada kirjallisesti tiedot työsuhteesta johtuvista oikeuksistaan ja velvoitteistaan, mukaan lukien tiedot koeajasta.

Työntekijöillä on ennen irtisanomista oikeus saada tietää irtisanomisen syyt, ja heihin on sovellettava kohtuullista irtisanomisaikaa. Heillä on oikeus tehokkaaseen ja puolueettomaan riitojenratkaisuun ja, jos kyseessä on perusteeton irtisanominen, oikeus hakea muutosta, mukaan lukien oikeus saada riittävä korvaus.

8. Työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu ja työntekijöiden osallistuminen

Työmarkkinaosapuolia on kuultava talous-, työllisyys- ja sosiaalipolitiikkojen suunnittelussa ja täytäntöönpanossa kansallisia käytäntöjä noudattaen. Niitä on kannustettava neuvottelemaan ja laatimaan työehtosopimuksia niiden kannalta merkityksellisissä asioissa. Tällöin on kunnioitettava niiden itsenäisyyttä ja työtaisteluoikeutta. Työmarkkinaosapuolten välillä tehdyt sopimukset on tarvittaessa pantava täytäntöön unionin ja sen jäsenvaltioiden tasolla.

Työntekijöillä tai heidän edustajillaan on oikeus saada tiedot ja tulla kuulluiksi hyvissä ajoin heidän kannaltaan merkityksellisissä asioissa varsinkin yritysten siirtoon, rakenneuudistukseen ja sulautumiseen sekä joukkoirtisanomisiin liittyen.

On kannustettava tukemaan työmarkkinaosapuolia kehittämään valmiuksiaan käydä keskinäistä vuoropuhelua.

9. Työ- ja yksityiselämän tasapaino

Vanhemmilla ja muilla henkilöillä, joilla on hoitovelvoitteita, on oikeus kohtuulliseen lomaan, joustaviin työjärjestelyihin ja hoitopalveluihin. Naisilla ja miehillä on tasavertainen oikeus erityisvapaisiin hoitovelvollisuuksiensa suorittamiseksi. Heitä on kannustettava käyttämään tällaisia vapaita tasapainoisella tavalla.

10. Terveellinen, turvallinen ja asianmukainen työympäristö ja tietosuojaja

Työntekijöillä on oikeus korkeatasoiseen työterveyteen ja -turvallisuuteen.

Työntekijöillä on oikeus työympäristöön, joka on mukautettu heidän ammatillisiin tarpeisiinsa ja joka mahdollistaa heidän pidemmän osallistumisensa työmarkkinoille.

Työntekijöillä on oikeus henkilötietojen suojaan työsuhteen yhteydessä.

III luku – Sosiaalinen suojelu ja osallisuus

11. Lastenhoito ja lapsille annettava tuki

Lapsilla on oikeus kohtuuhintaiseen varhaiskasvatukseen ja laadukkaaseen hoitoon.

Lapsilla on oikeus suojeluun köyhyyttä vastaan. Heikoista lähtökohdista tulevilla lapsilla on oikeus yhtäläisiä mahdollisuuksia edistäviin erityistoimenpiteisiin.

12. Sosiaalinen suojelu

Työntekijöillä ja vastaavin ehdoin myös itsenäisillä ammatinharjoittajilla on työsuhteen tyypistä ja kestosta riippumatta oikeus riittävään sosiaaliseen suojeluun.

13. Työttömyysetuudet

Työttömillä on oikeus saada julkisilta työvoimapalveluilta riittävää aktivointitukea työmarkkinoille siirtymiseen tai palaamiseen ja saada kohtuullisen ajan riittäviä työttömyysetuuksia heidän sosiaalivakuutusmaksujensa ja kansallisten kelpoisuussääntöjen mukaisesti. Tällaiset etuudet eivät saa kannustaa työttömiä jäämään palaamatta nopeasti takaisin työmarkkinoille.

14. Vähimmäistulo

Jokaisella, jolla ei ole riittäviä varoja, on oikeus riittäviin vähimmäistoimeentuloetuuksiin, joilla varmistetaan ihmisarvoinen elämä kaikissa elämän vaiheissa, ja työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistavien tavaroiden ja palvelujen tosiasialliseen saatavuuteen. Työkykyisten vähimmäistoimeentuloetuuksiin olisi yhdistettävä kannustimet työmarkkinoille siirtymiseen tai palaamiseen.

15. Vanhuuden toimeentulo ja eläkkeet

Eläkkeelle jääneillä työntekijöillä ja itsenäisillä ammatinharjoittajilla on oikeus eläkkeeseen, joka on oikeassa suhteessa heidän sosiaalivakuutusmaksuihinsa ja joka varmistaa kohtuullisen toimeentulon. Naisilla ja miehillä on oltava yhtäläiset mahdollisuudet eläkeoikeuksien hankkimiseen.

Vanhuksilla on oikeus resursseihin, joilla varmistetaan ihmisarvoinen elämä.

16. Terveystenhoito

Jokaisella on oikeus ajoissa annettavaan kohtuuhintaiseen, ehkäisevään, hoitavaan ja laadukkaaseen terveydenhuoltoon.

17. Vammaisten henkilöiden osallistaminen

Vammaisilla henkilöillä on oikeus ihmisarvoisen elämän varmistavaan toimeentulotukeen, työmarkkinoille ja yhteiskuntaan osallistumisen mahdollistaviin palveluihin ja heidän tarpeisiinsa mukautettuun työympäristöön.

18. Pitkäaikaishoito

Jokaisella on oikeus kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin pitkäaikaishoitopalveluihin, varsinkin kotihoitoon ja yhteisöpohjaisiin palveluihin.

19. Sosiaalinen asuntotuotanto ja kodittomille annettava asumisapu

Kaikille tarvitseville on tarjottava sosiaalinen vuokra-asunto tai laadukasta asumisapua.

Haavoittuvassa asemassa olevilla henkilöillä on oikeus asianmukaiseen apuun ja suojaan pakkohäätöä vastaan.

Kodittomille on tarjottava riittävää suojaa ja riittäviä palveluja heidän sosiaalisen osallisuutensa edistämiseksi.

20. Peruspalvelujen saatavuus

Jokaisella on oikeus laadukkaisiin peruspalveluihin, joita ovat esimerkiksi vesihuolto-, puhtaanapito-, energia-, liikenne- ja rahoituspalvelut sekä digitaalinen tietoliikenne. Tällaisten palvelujen saatavuuteen on tarjottava tukea niitä tarvitseville.
